

**Instytut Ekonomiki Rolnictwa
i Gospodarki Żywnościowej**
Państwowy Instytut Badawczy

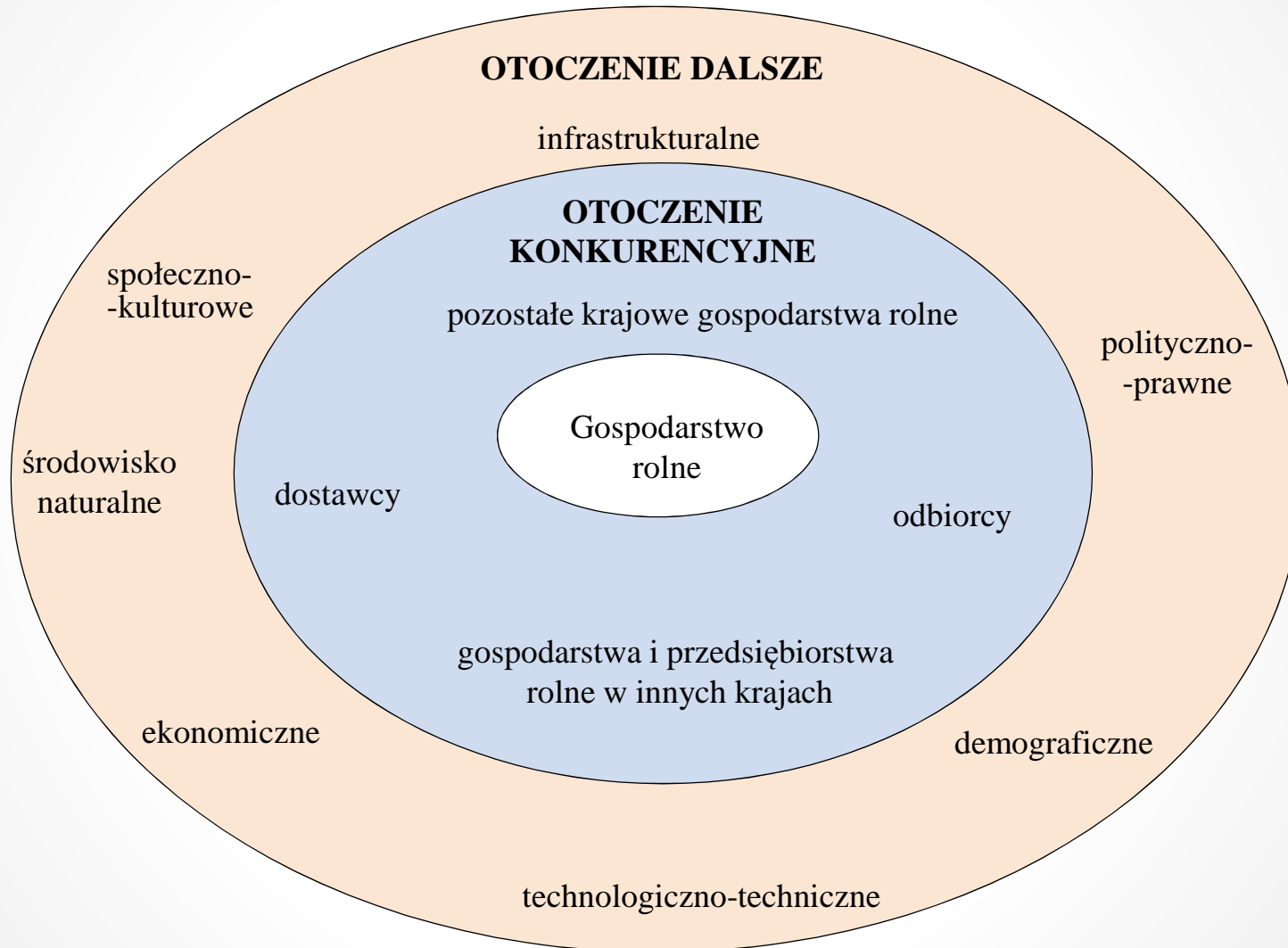

**Czynniki determinujące wyniki
ekonomiczne rolnictwa i wielkotowarowych
gospodarstw - wnioski na przyszłość**

Adam Kagan

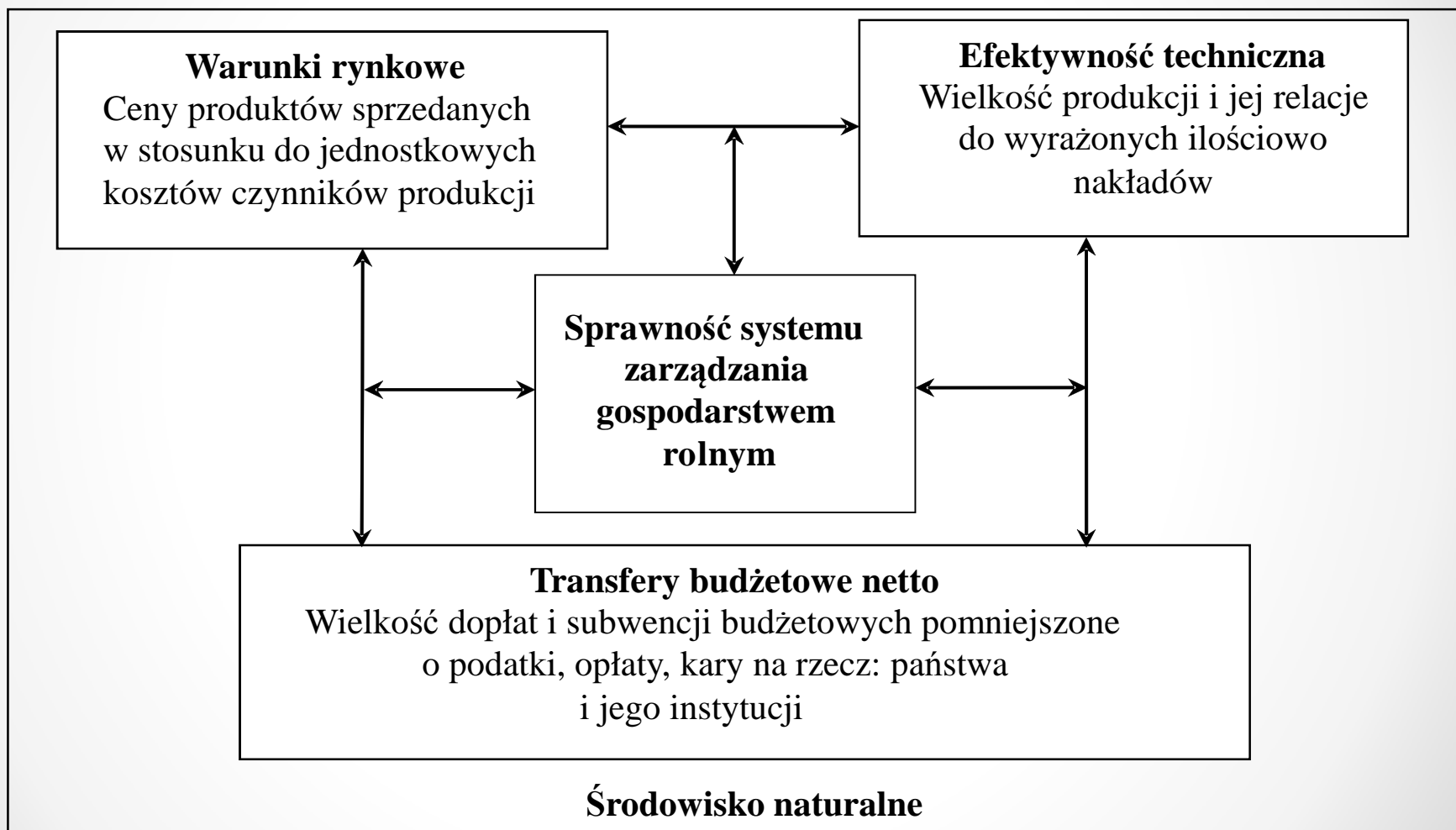
Łysomice, 15.11.2018

Otoczenie gospodarstw rolnych

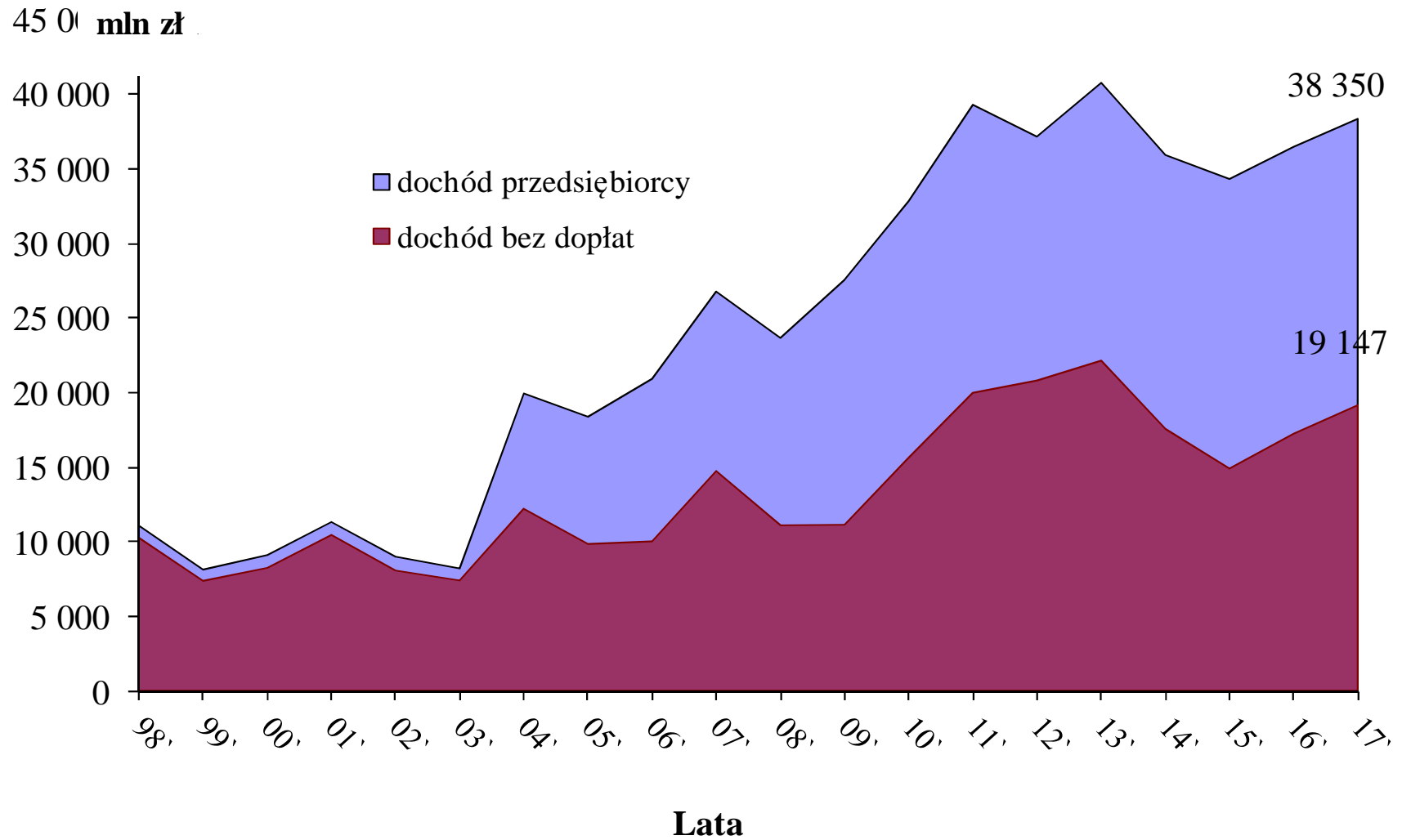
Źródło: opracowanie własne na podstawie Griffin 1998, Janasz i inni 2008

Uproszczony schemat czynników determinujących kondycję finansową gospodarstwa rolnego

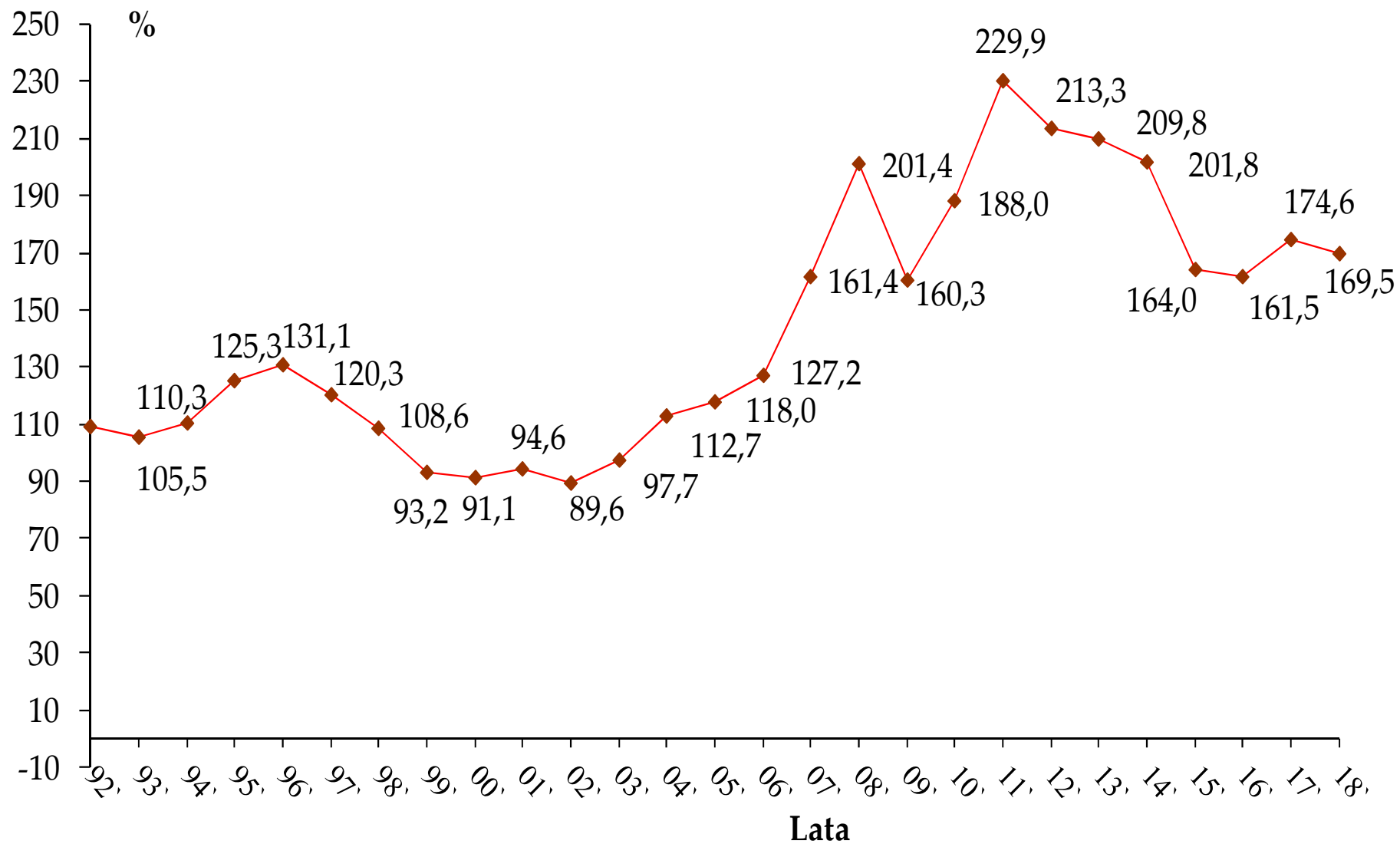
Źródło: red. J. Kulawik, *Dopłaty bezpośrednie i dotacje budżetowe a finanse oraz funkcjonowanie gospodarstw i przedsiębiorstw rolniczych, Raport „Program Wieloletni 2011-2014”, nr 46, IERiGŻ-PIB.*

Dochodowość rolnictwa, w tym bez uwzględnienia dopłat w latach 1998-2017

Źródło: opracowano na podstawie rachunków RER z lat 1998-2017.

Kształtowanie się światowego indeksu cen żywności FAO w ujęciu nominalnym w latach 1992-2017

Źródło: opracowano na podstawie danych FAO.

Współczynniki regresji wielorakiej oszacowanego modelu dla wysokości czynszu dochodu przedsiębiorcy

Zmienne niezależne	Zmienna zależna	Dochód przedsiębiorcy (mln zł)
Wyraz wolny		-
Kwota subwencji		1,10536 ***
Indeks cen FAO		80,7948 ***
Współczynnik determinacji R ² (skorygowany)		0,961890
Test Chi-kwadrat		Ch = 5,215 , p = 0,07373
Test Breuscha-Pagana		LM = 5,20214 p=0,074194
Współczynnik zmienności losowej		9,83%

Uwaga: Poziom istotności parametrów testu t-Studenta oznaczono w sposób następujący: * dla $0,01 < \alpha < 0,1$; ** $0,001 < \alpha < 0,01$, *** dla $\alpha < 0,001$.

Źródło: obliczenia własne.

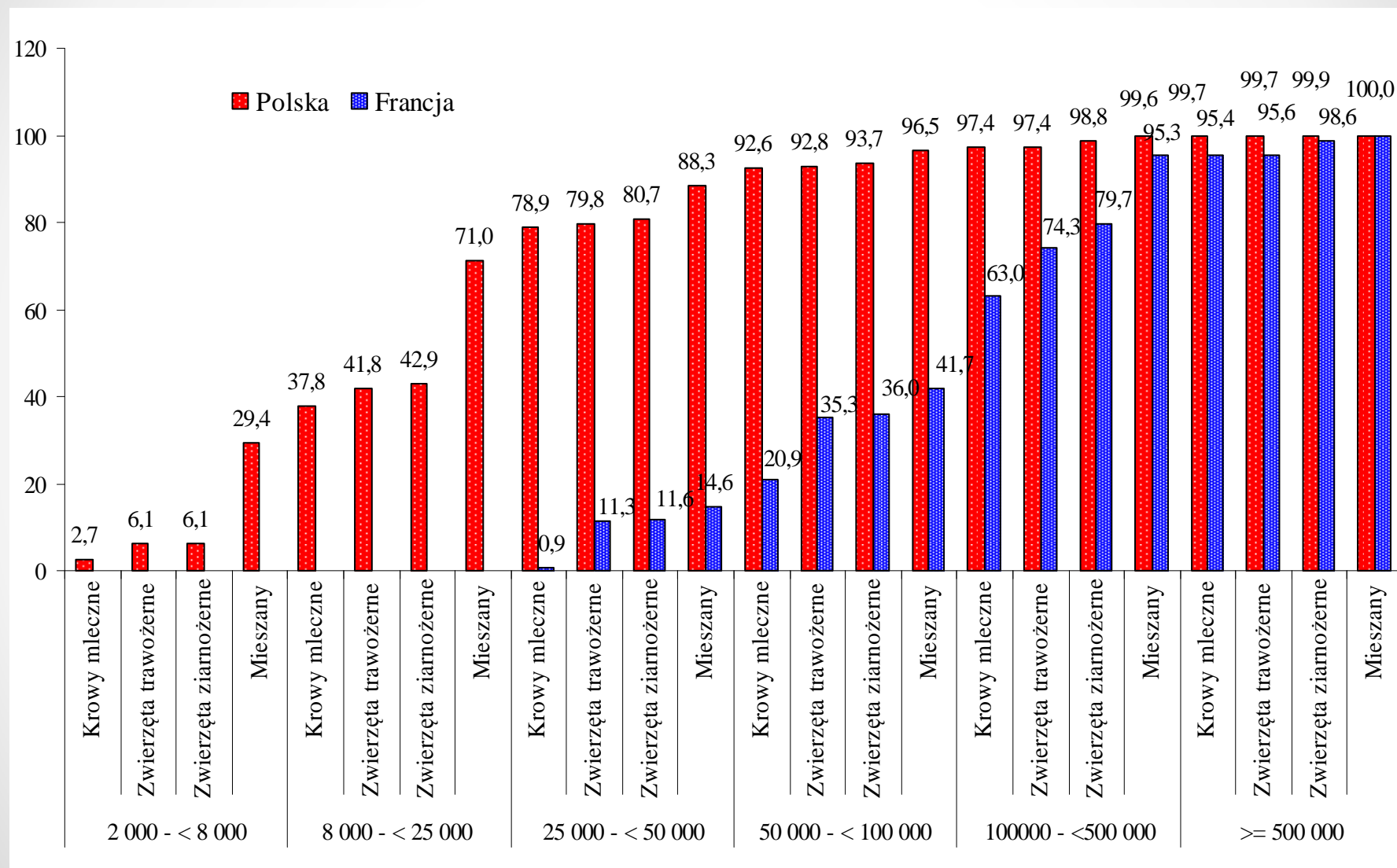
Rolnictwo w Polsce na tle Francji (lata 2013-2015)

Nazwa parametru	Polska	Francja	Relacje ^a
Liczba gospodarstw rolnych	1 429 010	472 210	302,6
Powierzchnia użytków rolnych (ha)	14 409 870	27 739 430	51,9
Średnia powierzchnia gospodarstwa (ha)	10,1	58,7	17,2
Dopłaty (euro/ha)	277,7	297,7	93,3
Dochód przedsiębiorcy (euro/ha)	613,0	477,3	128,4
Dochód przedsiębiorcy (euro/AWU)	4603,8	18271,2	25,2

^a W liczniku ilorazu wartość danej kategorii w Polsce, natomiast w mianowniku we Francji pomnożony 100.

Źródło: opracowano na podstawie eurostatu.

Skumulowany udział % gospodarstw rolnych o ukierunkowaniu zwierzęcym w Polsce na tle Francji (lata 2013-2015)

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych europejskiego FADN.

Wyniki ekonomiczne polskich gospodarstw rolnych na tle francuskich ^a (lata 2013-2015)

Wielkość ekonomiczna (SO)	Typ produkcyjny	Wartość dodana netto	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na osobę pełnozatrudnioną rodziny
25 000 - < 50 000	Krowy mleczne	104,6	115,6	66,0
	Zwierzęta trawożerne	62,2	76,4	50,5
	Zwierzęta ziarnożerne	-	-	-
	Mieszany	125,9	223,1	136,6
50 000 - < 100 000	Krowy mleczne	126,9	167,5	95,8
	Zwierzęta trawożerne	81,3	109,6	73,9
	Zwierzęta ziarnożerne	161,5	264,4	161,8
	Mieszany	111,7	215,3	133,3
100 000 - < 500 000	Krowy mleczne	113,4	166,1	136,8
	Zwierzęta trawożerne	91,9	124,5	135,1
	Zwierzęta ziarnożerne	197,8	292,7	213,2
	Mieszany	86,6	140,9	123,2
≥ 500 000	Krowy mleczne	-	-	-
	Zwierzęta trawożerne	-	-	-
	Zwierzęta ziarnożerne	235,2	443,1	393,6
	Mieszany	-	-	-

^a W liczniku ilorazu wartość danej kategorii w Polsce, natomiast w mianowniku we Francji pomnożony 100.

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych europejskiego FADN.

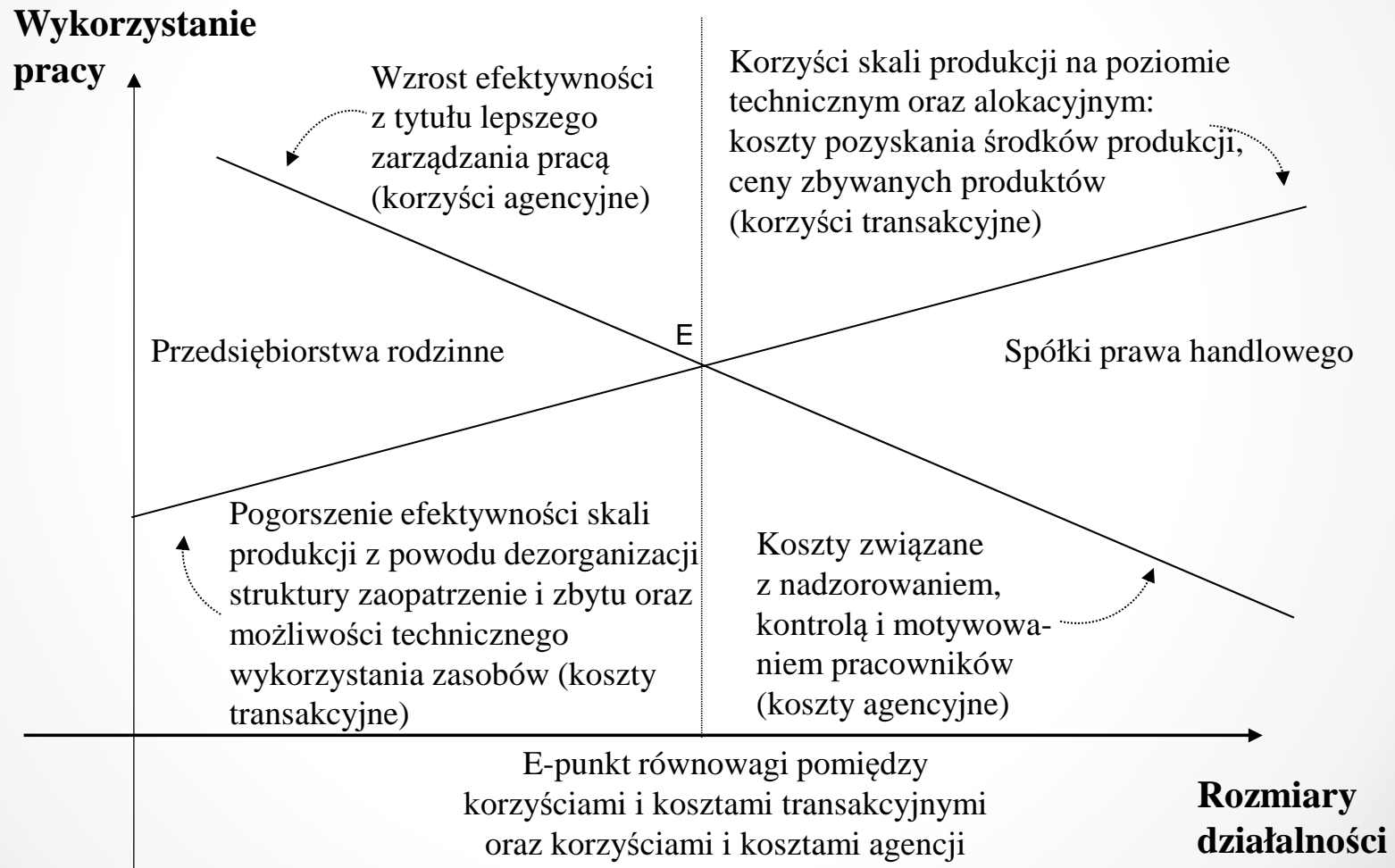
Główne czynniki determinujące wyniki ekonomiczne wielkotowarowych gospodarstw rolnych

Skala działalności ?

Posiadanie takich cech przez zarządców jak: innowacyjność, kreatywność, umiejętność kojarzenia różnych, czasami bardzo odległych, zjawisk i faktów, zdolność zarządzania ryzykiem i niepewnością, paradoksami i sprzecznościami, godzenie perspektywy krótko- średnio- i długookresowej.

Bycie gospodarstwem, w którym udało się stworzyć unikatową kombinację posiadanych zasobów i umiejętności oraz w którym szybko i elastycznie reaguje na zmiany w otoczeniu.

Źródła przewag w zakresie efektywności różnych grup wielkotowarowych przedsiębiorstw rolnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Swinnen 2009].

Jakie cechy posiadają wielkotowarowe gospodarstwa rolne wyróżniające się na tle całej zbiorowości ?

Na podstawie rankingów 300 najlepszych przedsiębiorstw rolnych w latach 2016-2014):

- skala działalności -powierzchnia użytków rolnych: 400-600 ha;
- zatrudnienie: 4-16 osób;
- wskaźnik bonitacji gleby: 1,03-1,72;
- ukierunkowanie produkcyjne: roślinne;
- forma prawnowłasnościowa: gospodarstwa osób fizycznych z majątkiem zakupionym.

Dziękuję za uwagę